

Bruselj, 7. februar 2024
(OR. en)

6291/24
ADD 6

CLIMA 56
ENV 141
ENER 57
TRANS 50
AGRI 78
ECOFIN 148
COMPET 140
IND 63
MI 136
IA 42

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	7. februar 2024
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	SWD(2024) 64 final
Zadeva:	DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA Spremni dokument K SPOROČILU KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Zavarujmo svojo prihodnost Podnebni cilj Evrope za leto 2040 in pot do podnebne nevtralnosti do leta 2050 ter oblikovanje trajnostne, pravične in uspešne družbe

Delegacije prejmejo priloženi dokument SWD(2024) 64 final.

Priloga: SWD(2024) 64 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 6.2.2024
SWD(2024) 64 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE
POVZETEK POROČILA O OCENI UČINKA

Spremni dokument

**K SPOROČILU KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Zavarujmo svojo prihodnost
Podnebni cilj Evrope za leto 2040 in pot do podnebne nevtralnosti do leta 2050 ter
oblikovanje trajnostne, pravične in uspešne družbe

{COM(2024) 63 final} - {SEC(2024) 64 final} - {SWD(2024) 63 final}

Povzetek ocene učinka

Za omejitev dviga temperature zaradi globalnega segrevanja na 1,5 °C, ki je cilj Pariškega sporazuma, morajo emisije toplogrednih plinov do začetka leta 2050 doseči neto ničelno stopnjo na svetovni ravni. Preostali svetovni ogljični proračun¹ se zelo hitro zmanjšuje, s tem pa se povečuje tveganje za doseganje nepopravljivih prelomnih točk v podnebnem sistemu z neznanimi in potencialno katastrofalnimi posledicami za ljudi in ekosisteme. Da bi se izognili tem posledicam, je treba pospešiti ukrepe.

V skladu z evropskimi podnebnimi pravili je Komisija pooblaščen, da v šestih mesecih po pregledu globalnega stanja v okviru Pariškega sporazuma po potrebi pripravi zakonodajni predlog za vseevropski podnebni cilj za leto 2040. Pregled globalnega stanja je bil zaključen na Konferenci pogodbenic decembra 2023. Cilj pobude, zajete v tej oceni učinka, je izvajanje evropskih podnebnih pravil, na podlagi katerih sta v zakonodajo vključena zaveza EU, da do leta 2050 postane podnebno nevtralna, in podnebni cilj EU za leto 2030 glede vsaj 55-odstotnega zmanjšanja neto emisij toplogrednih plinov do leta 2030 glede na ravni iz leta 1990.

Cilj za leto 2040 bo prispeval tudi k prihodnjemu nacionalno določenemu prispevku EU za obdobje po letu 2030, ki ga morajo vse pogodbenice Pariškega sporazuma konvenciji UNFCCC predložiti do leta 2025 (v skladu s členom 4(9) Sporazuma). S podnebnim ciljem za leto 2040 bo določena hitrost zmanjševanja neto emisij toplogrednih plinov po vsej EU v obdobju 2030–2050 na poti učinkovitega in pravičnega prehoda na podnebno nevtralnost do leta 2050.

Ocena učinka temelji na javnih posvetovanjih in posvetovanjih z deležniki, obsežni analizi vplivov na energetske sistem, sektor zemljišč, emisije, ki niso emisije CO₂, in gospodarstvo ter na izmenjavah z generalnimi direktorati, pristojnimi za politiko, prek medresorske skupine.

V njem je obravnavanih pet možnosti za cilj za leto 2040, da bi se upošteval celoten razpon možnih ravni neto emisij toplogrednih plinov. V oceni so možnosti v zgodnji fazi omejene na tri, ukrepi, potrebni za doseganje podnebne nevtralnosti do leta 2050, pa so podrobno ocenjeni po sektorjih. Možnosti vključujejo določitev cilja zmanjšanja emisij za leto 2040 za:

- do 80 % (možnost 1) v skladu z linearno krivuljo neto toplogrednih plinov med letoma 2030 in 2050 iz podnebnih pravil (člen 8);
- dve možnosti, ki sta skladni z razponi iz znanstvenih scenarijev in združljivi z doseganjem cilja dviga temperature za največ 1,5 °C iz Pariškega sporazuma:
 - o vsaj 85 % (možnost 2), kar ustreza razponu 85–90-odstotnega zmanjšanja,
 - o vsaj 90 % (možnost 3), kar ustreza razponu 90–95-odstotnega zmanjšanja.

Možnost 2 odraža skupne neto emisije toplogrednih plinov, ki bi jih dosegli, če bi se nadaljeval sedanji okvir politike, in zato pomeni izhodiščno ciljno raven.

V tej oceni učinka je preučeno, kako se te tri možnosti primerjajo z vidika njihove učinkovitosti pri doseganju naslednjih ciljev:

¹ IPCC. Ocenjene kumulativne neto globalne antropogene emisije CO₂ od določenega datuma začetka do trenutka, ko antropogene emisije CO₂ dosežejo ničelno stopnjo, zaradi česar bi bilo globalno segrevanje omejeno na določeno raven.

- zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v EU na neto ničelno stopnjo do leta 2050,
- zmanjšanje prispevka EU k podnebnim spremembam,
- zagotavljanje pravičnega prehoda,
- ohranjanje dolgoročne konkurenčnosti gospodarstva EU,
- spodbujanje uporabe tehnologij, potrebnih za prehod,
- zagotavljanje zanesljivosti oskrbe in strateške avtonomije EU ter
- izpolnjevanje širših ciljev okoljske politike EU.

Analiza zajema vse sektorje, ki so potrebni za to, da EU doseže cilj podnebne nevtralnosti do leta 2050. Temelji na zakonodaji o zelenem dogovoru in ukrepih v okviru načrta REPowerEU za reševanje energetske krize.

V pobudi ni predlagan ali ocenjen okvir energetske in podnebne politike za obdobje po letu 2030. Ta prihodnji okvir za doseganje cilja za leto 2040 bo razvit in ocenjen v prihodnjih letih.

Glavna razlika med možnostmi je hitrost prehoda. Možnost 3 je najučinkovitejša pri doseganju podnebne nevtralnosti EU do leta 2050, saj vključuje večje zmanjšanje neto emisij toplogrednih plinov pred letom 2040. Posledično bo za doseganje neto ničelne stopnje emisij do leta 2050 to pomenilo manj dodatnih ukrepov po letu 2040.

Možnost 3 bo privedla do najmanjših kumulativnih emisij toplogrednih plinov (v nadaljnjem besedilu: proračun za toplogredne pline) za EU, zato je najboljša možnost v smislu prispevka EU k omejevanju podnebnih sprememb in zagotavljanju najverjetnejše spodbude partnerjem EU po vsem svetu, da pospešijo podnebne ukrepe. Ker spodbuja zgodnje ukrepanje, je to ciljna možnost, ki naj bi imela največji učinek na zmanjšanje svetovnih emisij in povečanje možnosti, da se ohrani uresničljivost cilja dviga temperature za največ 1,5 °C, da bi se omejile motnje v vseh gospodarstvih, vključno s tveganjem doseganja nepopravljivih podnebnih prelomnih točk.

Med ciljnim možnostmi prihaja do jasnih razlik v smislu pomena novih tehnologij. V primerjavi z možnostjo 2 možnost 3 spremlja hitrejše uvajanje nizkoogljčnih tehnologij, kot so proizvodnja vodika z elektrolizo, zajemanje ogljika in industrijski odvzemi ogljika med letoma 2031 in 2040. Z možnostjo 1 je uvajanje teh tehnologij v veliki meri odloženo na zadnje desetletje, tj. obdobje 2041–2050.

Za možnost 3 so v obdobju 2031–2040 potrebne večje letne naložbene potrebe kot za možnosti 1 in 2, nato pa v obdobju 2041–2050 razmeroma manjše naložbe. Ti dve možnosti bosta privedli le do zelo omejenih razlik v smislu skupnih stroškov energetskega sistema, BDP in konkurenčnosti pri svetovnih izvoznih deležih, ciljna možnost 3 pa kaže največje koristi v smislu energetske neodvisnosti in večje zaščite pred šoki zaradi cen fosilnih goriv, s čimer se krepi strateška avtonomija EU. Vse možnosti vodijo k velikemu izboljšanju kakovosti zraka in s tem povezanih koristi za zdravje ter omejujejo vplive na okolje.

Na splošno je možnost 3 učinkovitejša, saj so njene neto koristi v smislu preprečevanja podnebnih sprememb in onesnaževanja zraka večje kot dodatni stroški, potrebni za ublažitev podnebnih sprememb.

Za možnost 3 bosta potrebna večja osredotočenost in ukrepanje za zagotovitev pravičnega prehoda kot v okviru manj ambicioznih ciljnih možnosti, saj je prehod nekoliko pospešen. Vendar je zvišanje stroškov za gospodinjstva v primerjavi z izhodiščno možnostjo 2 majhno,

pri čemer v tej oceni niso upoštevani nobeni ukrepi politike ali prerazporeditveni ukrepi, ki naj bi bili razviti za obravnavanje socialnih vplivov.

Analiza kaže potencial za ukrepe na strani povpraševanja, kot so spremembe vedenja na področju prehrane, krožnosti in mobilnosti (kot v analizi programa LIFE), za dopolnitev prehoda na strani ponudbe (kot je prikazano v glavnih scenarijih) in za znižanje stroškov za družbo pri doseganju cilja za leto 2040: znižanje stroškov energetskega sistema, potreba po naložbah v (nove) tehnologije in okoljska tveganja (npr. povezana z večjim povpraševanjem po bioenergiji).

Deležniki, ki so sodelovali v javnem posvetovanju, so izrazili seznanjenost z obravnavanimi težavami in jasno podprli ciljne možnosti za leto 2040 v skladu s tistimi, ki so bile analizirane v tej oceni učinka. Določitvi cilja na najmanj 90 % so močno podporo izkazali posamezniki (46 %) in organizacije civilne družbe (63 %). Večina podjetij je podprla cilj zmanjšanja za najmanj 80 % (39 %), ki je bil razdeljen na zmanjšanje za 80–90 % (23 %) in zmanjšanje za najmanj 90 % (16 %), manj podpore pa je prejelo zmanjšanje za 75–80 % (29 %). Raziskovalne organizacije so bile razdeljene med cilj 80–90 % in cilj nad 90 % (35 % za vsak cilj).

V oceni učinka je zato ugotovljeno, da je prednostna možnost možnost 3, tj. cilj neto zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v EU za 90–95 % do leta 2040. Predlog je v skladu z mnenjem Evropskega znanstvenega svetovalnega odbora za podnebne spremembe. Zagotavlja najboljše ravnotežje med podnebnimi ambicijami in prispevkom k pravičnemu deležu svetovnega ogljičnega proračuna za doseganje temperaturnih ciljev iz Pariškega sporazuma na eni strani ter finančno in tehnološko izvedljivostjo na drugi strani.

Koristi možnosti 3 odtehtajo omejene razlike glede na možnost 2, izhodišče in možnost 1 v smislu učinkovitosti pravičnega prehoda, konkurenčnosti in morebitnih okoljskih kompromisov ali oskrbe s kritičnimi surovinami. To so kompromisi, ki jih je mogoče obravnavati in ublažiti s prihodnjim okvirom podnebne in energetske politike ter splošnim omogočitvenim okvirom.

Prehod bo prispeval k zaščiti EU pred pretresi, ki izhajajo iz geopolitičnih dogodkov in svetovne razdrobljenosti, zlasti z zmanjšanjem odvisnosti od fosilnih goriv in izboljšanjem zanesljivosti njene oskrbe z energijo. Zanesljivost oskrbe s kritičnimi surovinami bo treba spremljati in predvideti. Bistvenega pomena bo učinkovito upravljanje prehoda, da bi se zagotovili cenovna dostopnost za gospodinjstva in konkurenčnost evropske industrije.